

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 236/2021 vp) täydentämisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta (HE 236/2021 vp).

Esityksessä ehdotetaan, että edellä mainittuun hallituksen esitykseen tehdään välttämättömät muutokset ja täydennykset. Ehdotukset koskevat pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvää asiakkaan tuntemista ja hallinnollisia seuraamuksia koskevia säännöksiä.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvää asiakkaan tuntemista koskevaa säännöstä siten, että se olisi tarkkarajaisempi ja täsmällisempi sekä ilmoitusvelvollisten velvoitteiden että valvojien toimivaltuuksien osalta. Hallinnollisia seuraamuksia koskevien ehdotusten tavoitteena on yhtenäistää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain seuraamussäännöksiä sekä korjata hallinnollisen seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentumisessa ilmennyt epä johdonmukaisuus.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2023. Rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohdtaa, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohtaa ja 13 §:ä koskevat muutokset ehdotetaan kuitenkin tuleviksi voimaan vasta 1.3.2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	3
2.1 Keskeiset ehdotukset.....	3
2.1.1 Pakotesäätely ja jäädyttämispäätökset	3
2.1.2 Hallinnolliset seuraamukset	4
2.2 Pääasialliset vaikutukset.....	5
2.2.1 Taloudelliset vaikutukset	5
2.2.1.1 Vaikutukset kotitalouksiin	5
2.2.1.2 Vaikutukset yrityksiin	5
2.2.1.3 Vaikutukset julkiseen talouteen	6
2.2.1.4 Kansantaloudelliset vaikutukset ja kokonaisarvio taloudellisista vaikutuksista	6
2.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	6
2.2.2.1 Vaikutukset kaikkiin valvontaviranomaisiin.....	6
2.2.2.2 Muut viranomaisvaikutukset	7
2.2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset	7
2.2.3.1 Vaikutukset tietosuojaan	7
2.2.3.2 Vaikutukset rikosentorjuntaan ja turvallisuuteen sekä rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen	7
2.2.3.3 Vaikutukset sukupuolten väliseen yhdenvertaisuuteen.....	8
3 Lausuntopalaute.....	8
4 Säännöskohtaiset perustelut.....	14
4.1 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä.....	14
4.2 Laki Finanssivalvonnasta	17
5 Voimaantulo	18
6 Toimeenpano ja seuranta	18
7 Esityksen suhde täydennettävään esitykseen	19
8 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	20
LAKIEHDOTUKSET	22
1. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta	22
2. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta	24
LIITE	26
RINNAKKAISTEKSTIT	26
1. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta	26
1. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta	30
2. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta	33
2. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta	35

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017, jäljempänä *rahanpesulaki*) ja Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 ja 20 b §:n muuttamisesta ([HE 236/2021 vp](#)) annettiin eduskunnalle tammikuussa 2022. Hallituksen esityksen käsittely eduskunnassa on viivästynyt. Eduskunnan lopullista vastausta odottaessa havaittiin välttämättömiä ja kiireellisiä muutos- ja täydennystarpeita, jotka koskevat hallituksen esityksessä esitettyjä säännöksiä kansainvälisten talouspakotteiden ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamisesta ja hallinnollisista seuraamuksista. Valtiovarainministeriö toimitti talousvaliokunnalle 5.10.2022 täydentävän vastineen, jossa hallituksen esityksen mukaista pakotesäännöstä ehdotettiin tarkennettavaksi, jonka lisäksi vastineessa ehdotettiin seuraamusmaksusäännöksiin muutoksia, jotka vaikuttaisivat seuraamusmaksujen suuruuteen, seuraamusmaksujen määräämisen vanhentumiseen sekä siihen, kenelle seuraamusmaksua voidaan määrätä ja missä tilanteissa. Vastineeseen sisältyvät ehdotukset ovat talousvaliokunnan näkemyksen mukaan luonteeltaan sellaisia, että ne edellyttävät intressitahojen ja asiantuntijoiden kuulemista.

Talousvaliokunta pyysi valtiovarainministeriötä antamaan täydentävän hallituksen esityksen siltä osin, kun on kyse ehdotuksista, jotka eivät sisälly eduskunnalle tammikuussa 2022 annettuun hallituksen esitykseen tai jotka koskevat hallituksen esityksen mukaisten ehdotusten laajentamista tai säännösten muotoilujen olennaista muuttamista.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että edellä mainittuun hallituksen esitykseen tehdään valtiovarainministeriön välttämättömiksi arvioimat muutokset.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Valmistelussa on konsultoitu ulkoministeriötä ja Finanssivalvontaa.

2 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

2.1 Keskeiset ehdotukset

2.1.1 Pakotesäätely ja jäädyttämispäätökset

Hallituksen esityksessä (HE 236/2021 vp) rahanpesulain 3 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 16 §, jossa säädettäisiin ilmoitusvelvollisen velvollisuudesta huomioida asiakkaan tuntemista koskevissa menettelyissään Euroopan unionin pakoteasetuksiin sisältyvät velvoitteet nimettyjen tahojen varojen jäädyttämiseksi ja kiellot luovuttaa näille varoja sekä lain varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi (325/2013, jäljempänä *jäädyttämislaki*) mukaiset jäädyttämispäätökset. Pykälällä on tarkoitus säätää OECD:n alaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän Financial Action Task Forcen (jäljempänä *FATF*) suositusten 6, 7, 27 ja 28 edellyttämällä tavalla ilmoitusvelvollisten velvoitteesta järjestää menettelytapansa pakotteiden noudattamisen varmistamiseksi.

Valtiovarainministeriö on havainnut, että hallituksen esityksessä rahanpesulain 3 luvun 16 §:n muotoilu näyttäisi jäävän suppeammaksi kuin mikä oli alkuperäinen tavoite säätää ilmoitusvelvollisten velvoitteesta järjestää menettelynsä pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamisen varmistamiseksi. Hallituksen esityksessä ehdotettu muotoilu velvoittaa ilmoitusvelvollista ainoastaan varmistumaan siitä, että asiakas ei ole varojen jäädyttämisen kohteena, mikä ei huomioi pakotesäätelystä ilmoitusvelvolliseen kohdistuvia muita velvoitteita. Esimerkiksi liiketoimia suoritettaessa liiketoimen muut osapuolet voivat olla asiakkaan lisäksi varojen tai taloudellisten resurssien jäädyttämisen ja luovutuskiellon kohteena. Edelleen hallituksen esityksessä ehdotettu 16 §:n muotoilu ei huomioi Euroopan unionin asettamia niin sanottuja sektoripakotteita, jotka muun muassa kieltävät liiketoimen suorittamisen tai liiketoimen rahoittamisen esimerkiksi tietyllä teollisuudenalalla toimivien yritysten ja valtio-omisteisten yritysten kanssa, mutta jotka eivät velvoita jäädyttämään varoja. Sektoripakotteiden rikkomiseen kohdistuvat samat rangaistukset kuin jäädyttämisvelvoitteiden rikkomiseen. Molemmat rikkeet on sanktioitu säännöstelyrikoksina.

Hallituksen esityksessä ehdotettu 16 §:n muotoilu pitää sisällään myös informatiivisen viittauksen ilmoitusvelvollisen velvollisuudesta toimittaa tarvittavat tiedot ulosottomiehelle lain eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämiseksi (659/1967, jäljempänä *pakotelaki*) 2 b §:n 3 momentin ja jäädyttämislain 14 §:n mukaisesti. Koska tästä velvollisuudesta on kuitenkin nimenomaisesti säädetty pakotelaissa ja jäädyttämislaisissa, ei rahanpesulaissa ole tarkoituksenmukaista toistaa tätä velvoitetta.

Hallituksen esityksessä ehdotettu 16 §:n muotoilu näyttäisi olevan myös liian suppea siinä mielessä, ettei se sisällä ilmoitusvelvollisille velvoitetta laatia toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja sisäistä valvontaa sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen pystyy noudattamaan pakotesäätelyä ja jäädyttämispäätöksiä. Tällä muotoilulla näyttäisi näin olevan myös valvojien toimivaltuuksia ja hallinnollisten seuraamusten määräämismahdollisuutta kaventava vaikutus. Siten hallituksen esityksessä esitetty muotoilu ei korjaisi FATF:n Suomen maa-arviossa esittämää puutetta siitä, että valvojilla ei ole tehokkaita keinoja puuttua valvottaviensa puutteellisiin pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamisen menettelyihin.

Näin ollen olisi perusteltua selkeyttää eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä ehdotettua rahanpesulain 3 luvun 16 §:n säännöstä, jotta rahanpesulain säännös asiakkaan tuntemisesta pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamisen varmistamiseksi kattaisi pakotelaissa ja jäädyttämislaisissa tarkoitetut tilanteet. Siten tässä esityksessä ehdotettavilla muutoksilla huomioidaisiin Euroopan unionin asettamien pakoteasetusten monimuotoisuus, mikä käsittää varojen jäädyttämisen lisäksi myös muunlaisia kieltoja ja rajoituksia, kuten esimerkiksi niin sanottujen sektoripakotteiden sisältämät toimintakiellot ja -rajoitukset. Esimerkkinä näistä ovat Euroopan unionin vuonna 2022 käyttöönottatut erittäin laajamittaiset finanssipakotteet, joiden toimeenpanossa rahoituslaitoksilla on keskeinen rooli ja huomattavat vastuut. Pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamisen valvontaa koskevan lainsäädännön tulisi olla ajan tasalla.

2.1.2 Hallinnolliset seuraamukset

Rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momentissa ja Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momentissa säädetään tällä hetkellä, että jatketuissa rikkomuksissa tai laiminlyönneissä on lyhyempi aika tehdä päätös seuraamusmaksun määräämisestä kuin tapauksissa, joissa rikkomus tai laiminlyönti on ollut kertaluonteinen. Finanssivalvonnasta annetun lain kyseinen säännös on valmisteltu hallituksen esityksellä 39/2014 vp ja rahanpesulain vastaava säännös hallituksen esityksellä 228/2016 vp. Säännösten perusteluissa syytä lyhemmälle vanhenemisajalle ei ole avattu jatkettua rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta. Jatkettua vanhenemisaikaa on vaikuttanut muun muassa Finanssivalvonnan valvontatyöhön. Finanssivalvonta on esittänyt

HE 236/2021 vp eduskuntakäsittelyn yhteydessä lausunnoissaan lakivaliokunnalle ja talousvaliokunnalle muutosta edellä mainittuun pykälään.

Valtiovarainministeriö on katsonut välttämättömäksi ehdottaa tässä esityksessä edellä mainittua Finanssivalvonnan esille tuomaa muutosta sekä myös muita rahanpesulain ja Finanssivalvonnanasta annetun lain hallinnollisten seuraamusten määräämistä koskevien säännösten muutoksia. Näin ollen tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi jatketulle rikkomukselle tai laiminlyönnille rahanpesulaissa ja Finanssivalvonnanasta annetussa laissa säädetty lyhyempi seuraamusmaksun määräämisen vanhenemisaika siten, että vanhenemisajat olisivat yhteneväiset sekä kertaluonteisen että jatkettun teon osalta. Lisäksi ehdotetaan, että seuraamusmaksun määräämisessä luotto- ja rahoituslaitokselle sovellettavaa enimmäisliikevaihtoa muutettaisiin siten, että se olisi luotto- tai rahoituslaitoksen tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdon sijaan laitoksen seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihto. Esityksessä ehdotetaan myös, että rahanpesulakiin lisättäisiin vastaavat säännökset kuin Finanssivalvonnanasta annetussa laissa koskien hallinnollisen seuraamuksen määräämistä yritysjärjestelytilanteessa. Ehdotuksen mukaan hallinnollinen seuraamus saataisiin määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena. Lisäksi ehdotetaan rahanpesulain 8 luvun 1 ja 3 §:ä muutettavaksi siten, että ne vastaisivat 3 luvun 16 §:n muutettavaksi esitettyä muotoilua.

2.2 Pääasialliset vaikutukset

2.2.1 Taloudelliset vaikutukset

2.2.1.1 Vaikutukset kotitalouksiin

Hallituksen esityksen hallinnollisia seuraamuksia koskevilla ehdotuksilla ei arvioida olevan vaikutuksia kotitalouksiin.

2.2.1.2 Vaikutukset yrityksiin

Esityksen rahanpesulain 3 luvun 16 §:ää koskevilla muutosehdotuksilla on arvoitu olevan vaikutuksia ilmoitusvelvollisiin. Niitä on käsitelty osittain myös hallituksen esityksessä 236/2021 vp.

Yritysvaikutusten arvioinnissa on tärkeää huomioida, että ilmoitusvelvolliset muodostavat varsin heterogeenisen ryhmän ja joukossa on myös esimerkiksi yksinyrittäjiä tai muutoin pk-yrityksinä toimivia yrityksiä ja yrityksiä eri sektoreilta. Esityksen vaikutukset suuriin finanssialan toimijoihin eivät välttämättä ole verrannollisia muihin ilmoitusvelvollisyrittäjiin. Lisäksi vaikutukset saattavat ulottua epäsuorasti yrityskenttään laajemminkin.

Esityksessä ehdotetaan valvontaviranomaisille ja asianajajayhdistykselle annettavaksi toimivalta valvoa, että ilmoitusvelvollisen asiakkaan tuntemista koskevat menettelyt kattaisivat myös pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamisen mahdollistavat menettelyt. Ilmoitusvelvollisten tulisi järjestää toimintansa siten, että niillä on tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen pystyy noudattamaan pakotelain 1 §:n ja 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen asetusten sekä jäädyttämislain nojalla annettujen päätösten velvoitteita. Ilmoitusvelvollisen tulisi jatkossa pystyä esittämään valvojalleen, miten pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen on käytännössä järjestetty. Ilmoitusvelvollisille voitaisiin velvoitteen laiminlyönnin tai

rikkomisen seurauksena myös määrätä hallinnollisia seuraamuksia. Näiden muutosten edellyttämistä toimista voi aiheutua ilmoitusvelvolliselle nykytilanteeseen nähden sääntelytaakkaa, mutta on kuitenkin syytä huomioida, että ilmoitusvelvollisten on jo tälläkin hetkellä noudatettava pakotelakia ja jäädyttämislakia ja arvioitava, mitä toimia näiden sääntelyjen noudattaminen edellyttää niiden omassa toiminnassa

Esityksen rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momentin ja Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momentin hallinnollisen seuraamuksen määräämisoikeuden vanhentumista koskevilla ehdotuksilla on myös arvioitu olevan vaikutuksia ilmoitusvelvollisiin. Ehdotetut muutokset voisivat johtaa siihen, että jatkossa seuraamusmaksuja voitaisiin määrätä useammin eli ilmoitusvelvollisen näkökulmasta riski joutua valvojan seuraamusmenettelyyn kasvaisi. Ehdotetuilla muutoksilla voi olla vaikutuksia myös oikeushenkilön johtoon kuuluviin henkilöihin tilanteissa, joissa seuraamusmaksu määrätään oikeushenkilölle määrättävän seuraamusmaksun lisäksi tai sen sijasta sellaiselle johtoon kuuluvalla henkilöllä, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on.

Rahanpesulain 8 luvun 4 §:n luotto- tai rahoituslaitokselle määrättävän seuraamusmaksun suuruutta koskevassa muutosehdotuksessa on kyse Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/849 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta (jäljempänä *neljäs rahanpesudirektiivi*) kansallisesta täytäntöönpanosta. Vaikutukset liittyvät neljännen rahanpesudirektiivin mukaisen tilinpäätöksen käyttämiseen seuraamusmaksun enimmäismäärän perusteena samalla tavalla kuin aikaisemminkin. Tilinpäätöksestä riippuen seuraamusmaksun enimmäismäärä voi olla suurempi tai pienempi verrattuna voimassaolevassa laissa säädettyyn tilinpäätökseen.

2.2.1.3 Vaikutukset julkiseen talouteen

Esityksellä ei ole suoria vaikutuksia Suomen budjettitalouteen tai muuhun julkiseen talouteen. Esityksen rahanpesulain 3 luvun 16 §:ää koskevilla muutosehdotuksilla pyritään varmistamaan, että Suomella ei olisi FATF:n arvioinnin mukaan strategisia puutteita rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämisessä. FATF:n kriittisellä arvioinnilla saattaisi olla vaikutuksia myös julkiseen talouteen.

2.2.1.4 Kansantaloudelliset vaikutukset ja kokonaisarvio taloudellisista vaikutuksista

Hallinnollisia seuraamuksia koskevilla ehdotuksilla ei arvioida olevan merkittäviä kansantaloudellisia vaikutuksia.

2.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

2.2.2.1 Vaikutukset kaikkiin valvojiiin

Esityksen rahanpesulain 3 luvun 16 §:ää koskevilla muutosehdotuksilla on arvioitu olevan vaikutuksia rahanpesulain mukaisiin valvontaviranomaisiin ja asianajajayhdistykseen. Niitä on käsitelty osittain hallituksen esityksessä 236/2021 vp. Velvoitteiden selkeys ja tarkkarajaisuus on tärkeää sekä ilmoitusvelvollisille että valvojille. Valvojien valvontatehtäviin tulisi kuulumaan sen tarkastaminen ja seuraaminen, että niiden valvottavat ovat järjestäneet pakotesääntelyn ja jäädyttämislain noudattamisen edellytykset omassa toiminnassaan.

Hallituksen esityksen hallinnollisia seuraamuksia koskevilla ehdotuksilla on arvioitu olevan vaikutuksia rahanpesulain mukaisiin rahanpesulain mukaisiin valvojiin. Rahanpesulain ja Finanssivalvonnasta annetun lain hallinnollisia seuraamuksia koskevien säännösten yhdenmukaistaminen selkeyttää ja tehostaa hallinnollisten seuraamusten määräämistä koskevia käytäntöjä. Ehdotuksen mukaan luotto- tai rahoituslaitokseen sovellettaisiin samansisältöisiä säännöksiä riippumatta siitä, onko kyse rahanpesulain tai muiden luotto- tai rahoituslaitosta velvoittavien säännösten laiminlyönneistä tai rikkomisista. Käytännössä on sanktioinnin kohteena usein samanaikaisesti sekä rahanpesulain että muiden lakien säännöksiä koskevia laiminlyöntejä tai rikkomuksia. Vanhentumisajan pidentäminen mahdollistaa puuttumisen merkittäviin seuraamusmaksun alaisiin pitkään jatkuneisiin laiminlyönteihin ja rikkomuksiin, mikä lisää valvojien tarkastustoiminnan vaikuttavuutta.

Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:ään ehdotetut muutokset johtuvat rahanpesulakiin ehdotetuista muutoksista, joten niillä ei arvioida olevan itsenäisiä merkittäviä vaikutuksia Finanssivalvonnan toimintaan.

2.2.2.2 Muut viranomaisvaikutukset

Hallituksen esityksen hallinnollisia seuraamuksia koskevilla ehdotuksilla saattaa olla vähäisiä vaikutuksia Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskukselle. On mahdollista, että hallinnollisiin seuraamuksiin liittyvien estävyysvaikutusten johdosta ilmoitusvelvolliset tekevät useammin rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttäviä liiketoimia koskevia ilmoituksia.

2.2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

2.2.3.1 Vaikutukset tietosuojaan

Pakotesäätelyn ja jäädyttämislain velvoitteet koskevat ilmoitusvelvollisia ja edellyttävät henkilötietojen hankintaa, tiedonvaihtoa ja muuta henkilötietojen käsittelyä jo tällä hetkellä. Rahanpesulain 3 luvun 16 §:n nimenomainen tarkentaminen kattamaan muutkin kuin jäädyttämis-tilanteet ei muuttaisi nykytilaa pakotesäätelyn ja jäädyttämis päätösten noudattamisessa. Siten myöskään henkilötietojen käsittelytilanteet eivät laajenisi merkittävästi. Nimenomainen velvollisuus ottaa käyttöön toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja sisäistä valvontaa aiheuttaisi kuitenkin sääntelytaakkaa erityisesti sellaisille ilmoitusvelvollisille, joilla niitä ei ole käytössä nykyisin. Uusilla menettelyillä olisi myös vaikutusta henkilötietojen käsittelytapoihin ja hankittavien tietojen määrään. Muilta osin vaikutukset olisivat vähäisempiä.

2.2.3.2 Vaikutukset rikoksentorjuntaan ja turvallisuuteen sekä rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen

Rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momenttiin ja Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momenttiin ehdotetuilla hallinnollisen seuraamuksen määräämisoikeuden vanhenemisaikaa koskevilla muutosehdotuksilla arvioidaan olevan vaikutuksia sekä rahanpesulain että muiden Finanssivalvonnan valvonnan alaisuuteen kuuluvien säädösten noudattamiseen. Ilmoitusvelvollisen näkökulmasta seuraamusriski kasvaisi, kun valvontaviranomaisilla olisi mahdollisuus määrätä seuraamusmaksuja jatkossa useammin. Hallinnollisten seuraamusten teho perustuu muun muassa suurempaan todennäköisyyteen joutua hallinnolliseen seuraamusmenettelyyn. Ehdotuksilla arvioidaan näin olevan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä tehostava vaikutus. Esityksen ehdotusten arvioidaan edesauttavan rahanpesulain noudattamista.

2.2.3.3 Vaikutukset sukupuolten väliseen yhdenvertaisuuteen

Esityksen ehdotuksilla ei arvioida olevan vaikutuksia sukupuolten väliseen yhdenvertaisuuteen.

3 Lausuntopalaute

Esityksestä pyydettiin lausunnot seuraavilta tahoilta: Eduskunnan oikeusasiamies, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Finanssiala ry, Finanssivalvonta, Isännöinti liitto ry, Keskuskauppakamari, Keskusrikospoliisi, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kuluttajaliitto, Lotteriinspektionen, Oikeuskanslerinvirasto, oikeusministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, Poliisihallitus, Rahoitusvakausvirasto, sisäministeriö, suojelupoliisi, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Pankki, Suomen Perimistöimistojen Liitto ry, Suomen Tilintarkastajat ry, Suomen Yrittäjät ry, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Tulli, työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoministeriö, Ulosottolaitos, Veikkaus Oy, Verohallinto ja Ålands landskapsregering (Ahvenanmaan maakunnan hallitus).

Eduskunnan oikeusasiamies, Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja Kuluttajaliitto ry ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa asiassa. Tulli toteaa lausunnossaan, että nyt kyseessä olevassa hallituksen esityksessä mainitut täydennystarpeet eivät vaikuta merkittävästi Tullin toimintaan eikä sillä ole asiassa enempää lausuttavaa.

Ulkoministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Finanssivalvonta, Keskusrikospoliisi, Suojelupoliisi, Ulosottovirasto ja Verohallinto ilmoittivat lausunnoissaan kannattavansa esitettyjä muutosehdotuksia. Poliisihallituksen arpajaishallinnon lausunnon mukaan täydentävät muutokset ovat kannatettavia. Suomen Yrittäjät ry lausui suhtautuvansa periaatteessa positiivisesti siihen, että annettua esitystä täydennetään havaittujen puutteiden osalta.

Oikeuskanslerinviraston lausunnon mukaan täydentävän hallituksen esityksen antaminen muutettaessa asiallisesti merkittävästi hallituksen esitystä on perustuslain 71 §:n ja perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön perusteella oikea menettely verrattuna ministeriön valiokunnalle antamalla vastineella tapahtuvaan täydentämiseen. Lausunnon mukaan esityksen luvun 7 (Esityksen suhde täydennettävään esitykseen) pitäisi olla esitysluonnoksessa esitettyä tarkempi ja samalla muutosten yksilöintiä pitäisi täydentää. Lisäksi lausunnon mukaan sekä 1. että 2. lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä ja sen perusteluita on tarpeen täydentävän esityksen loppuvalmistelussa vielä arvioida ja tarkentaa. Lausunnossa on todettu myös, että säätämisyjärjestysperusteluissa olisi hieman selkeämmin todettava laajemman asiakkaan tuntemisen soveltamisalan ja pidennetyn vanhenemisajan vaikutukset ehdotusten oikeasuhtaisuuteen kokonaisuutena. Oikeuskanslerinviraston lausunto on pääosin huomioitu esityksen jatkovalmistelussa.

Finanssiala ry:n lausunnon mukaan hallituksen esityksen luonnoksen jatkovalmistelussa ja eduskuntakäsittelyssä tulee huomioida Euroopan unionissa käsiteltävänä olevien rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan tehostamiseen tähtäävien lainsäädäntöehdotusten vaikutukset. Finanssiala ry pitää tärkeänä, ettei kansalliseen lainsäädäntöön tässä vaiheessa tehdä muutoksia, jotka kumoutuisivat tai jouduttaisiin perumaan Euroopan unionissa käsittelyssä olevien lainsäädäntöehdotusten astuttua voimaan. Esityksen jatkovalmistelussa on pyritty varmistamaan, ettei esitys pidä sisällään sellaisia säännöksiä, jotka olisivat ristiriidassa valmisteilla olevan Euroopan unionin rahanpesulainsäädännön kanssa. Ennen Euroopan unionin mahdollisesti tulevan sääntelyn soveltamisen alkamista olisi tärkeää, että Suomessa on kansallisesti selkeä ja johdonmukainen hallinnollisia seuraamuksia koskeva sääntely.

Pakotesäätelyn noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen (rahanpesulaki 3 luku 16 §)

Ulkoministeriö korostaa lausunnossaan, että toimeenpanevilla viranomaisilla on tärkeää olla riittävät valtuudet pakotteiden toimeenpanoon ja toimeenpanon valvontaan. Venäjän laittoman hyökkäyssodan vuoksi EU on ottanut käyttöön erittäin laajamittaiset finanssipakotteet, joiden toimeenpanossa rahoituslaitoksilla on keskeinen rooli ja huomattavat vastuut. Näiden pakotteiden, kuten muidenkin Suomessa sovellettavien pakotteiden, noudattamisen valvontaa koskevan lainsäädännön on ulkoministeriön mukaan tarpeen olla ajan tasalla.

Oikeusministeriön lausunnon mukaan ehdotettavan pykälän arviointia hieman vaikeuttaa se, että säännöskohtaisiin perusteluihin ei sisälly kuvausta siitä, mitä pakotelaissa tarkoitetut asetukset ja päätökset sisältävät. Erityisesti jää epäselväksi se, luovatko ne kaikilta osin sellaisia velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliset voisivat tosiasiallisesti noudattaa. Perusteluja olisi hyvä täydentää tältä osin tiiviisti. Edelleen oikeusministeriön lausunnon mukaan pykäläluonnoksesta saa vaikutelman, että Euroopan unionin suoraan sovellettavien asetusten lisäksi myös pakotelaissa tarkoitetut kansalliset asetukset ja päätökset sisältäisivät asiakkaan tuntemiseen tai tuntemismenettelyihin liittyviä säännöksiä. Oikeusministeriön käsityksen mukaan pakotelain nojalla annettaviin valtioneuvoston asetuksiin ja jäädytyslain nojalla tehtäviin päätöksiin ei yleensä sisälly varsinaisesti ilmoitusvelvollisia koskevia velvoitteita, vaikka ne tulisikin ottaa huomioon asiakkaan tuntemiseksi. Jatkovalmistelun aikana olisi hyvä varmistua siitä, että pykäläluonnoksen sanamuoto huomioi paremmin pakotelain nojalla annettavien asetusten ja jäädytyslain nojalla tehtävien päätösten sisällön. Lisäksi ehdotettavan 16 §:n sanamuodosta on syytä huomioida, että ”säätely” tarkoittaa yleensä vain lakeja ja niiden nojalla annettuja asetuksia, ei hallinnollisia päätöksiä, joita ovat jäädytyslain nojalla annetut päätökset. Säännöstä voisi tältä osin täsmentää viittaamalla esimerkiksi erikseen jäädytyspäätöksiin. Mahdollinen täsmennys tältä osin olisi huomioitava myös 8 luvun säännöksissä, jotka koskevat hallinnollisia seuraamuksia. Esityksen jatkovalmistelussa on arvioitu oikeusministeriön lausunnossaan esittämiä seikkoja ja muutettu ehdotusta koskevia perusteluja ja pykälämuotoiluja.

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunnon mukaan, kun on kyse asiakkaan tuntemiseen liittyvistä velvoitteista, voi pakotesäätelystä johtuvat velvollisuudet edellyttää myös henkilötietojen hankintaan, tiedonvaihtoa ja muuta henkilötietojen käsittelyä. Tietosuojavaltuutetun toimiston käsityksen mukaan sektoripakotteet eivät ilmeisesti edellytä henkilötietojen käsittelyä, mutta esimerkkinä mainittu asiakkaan liiketoimien muiden osapuolien tunnistaminen pakotelainsäädännön velvoitteiden soveltamiseksi voi edellyttää lisätietojen hankkimista nykyiseen käytäntöön verrattuna. Näiltä osin esityksen vaikutusten arvioinnissa ei tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan ole tarkemmin käsitelty täsmennysten vaikutusta henkilötietojen hankintaan, tiedonvaihtoon ja muuhun käsittelyyn sekä sitä kautta hallinnolliseen taakkaan, joka täsmennyksestä voi aiheutua ilmoitusvelvollisille. Jatkovalmistelussa esityksen vaikutusten arviointia on täydennetty tietosuojavaltuutetun toimiston huomioiden osalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu, että pakotesäätelyn toimivuus ja sen yhdenmukaisuus kansainvälisten vaatimusten kanssa on tärkeää, kuten on myös velvoitteiden selkeys ja tarkkaraajaisuus sekä ilmoitusvelvollisille että niitä valvoville viranomaisille. Lausunnon mukaan olisi kuitenkin varmistuttava siitä, että ilmoitusvelvollisille on selvää, millä tavoin asiakkaan tuntemiseen liittyvät velvoitteet toisaalta rahanpesun torjunnan ja toisaalta pakotesäätelyn osalta eroavat keskenään. Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu vielä, että vaikutusten arvioinnissa on myös syytä huomioida, että ilmoitusvelvolliset ovat keskenään varsin heterogeeninen ryhmä, ja joukossa on myös esimerkiksi yksinyrittäjiä tai muutoin pk-yrityksinä toimivia yrityksiä ja eri sektoreilta. Esityksen vaikutukset suuriin finanssialan toimijoihin eivät välttämättä ole verran-

nollisia muihin ilmoitusvelvollisiin. Lisäksi vaikutukset saattavat ulottua epäsuorasti yrityskenttään laajemminkin. Työ- ja elinkeinoministeriön lausunnossaan esittämät huomiot on otettu huomioon esityksen yritys- ja viranomaisvaikutusten arvioinnissa.

Finanssivalvonnan lausunnon mukaan ehdotetut muutokset rahanpesulain 3 luvun uudeksi 16 §:ksi selkiyttävät ilmoitusvelvollisten velvollisuuksia rahanpesulain puitteissa. Finanssivalvonta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja tärkeinä. Lisäksi ilmoitusvelvollisille esitetty nimenomainen velvoite järjestää toiminta siten, että ilmoitusvelvollisilla on tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta pakotesääntelyn noudattamisen varmistamiseksi, on Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan tärkeä ja kannatettava täsmennys, joka selkiyttää ilmoitusvelvollisten velvoitteita. Finanssivalvonta tulee lausuntonsa mukaan antamaan omille valvottavilleen vielä tarkemmat ohjeet ja määräykset siitä, miten tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta tulee järjestää ottaen huomioon ilmoitusvelvollisen toiminnan laajuus, maantieteellinen ulottuvuus sekä sen tarjoamien tuotteiden ja palveluiden luonne ja laajuus.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto pitää lausuntonsa mukaan välttämättömänä uuden 16 §:n lisäämistä rahanpesulain 3 lukuun koskien pakotesääntelyn noudattamiseen liittyvää asiakkaan tuntemista. Lausunnon mukaan, vaikka pakotelainsäädäntö on jo nyt ilmoitusvelvollista velvoittavaa lainsäädäntöä, pakotelainsäädäntö on jäänyt osalle aluehallintoviraston valvomista ilmoitusvelvollisista hyvin tuntemattomaksi. Pakotelainsäädännön tuntemuksessa ja noudattamisessa on havaittu huomattavan paljon vaihtelua, jonka vuoksi rahanpesulakiin kirjattu nimenomainen velvoite ottaa pakotelainsäädäntö huomioon selkeyttäisi nykyistä tilaa ilmoitusvelvollisen kannalta. Koska velvoitetta huomioida pakotesääntely ei ole kirjattu nimenomaisesti rahanpesulakiin, ei Aluehallintoviraston mukaan rahanpesulain mukaisilla valvontaviranomaisilla ole tällä hetkellä toimivaltaa valvoa sitä, noudattavatko niiden valvomat ilmoitusvelvolliset pakotelainsäädäntöä. Pakotteiden tehokkaaksi toimeenpanemiseksi valvontaviranomaisilla tulee olla asiassa valvontatoimivalta ja valtuudet määrätä hallinnollinen seuraamus säännösten noudattamatta jättämisestä. Aluehallintovirasto toivoo ehdotettujen muutosten pikaista hyväksymistä ja voimaantuloa sekä pitää uutta pykäläehdotusta selkeänä.

Suomen Asianajajaliiton lausunnon mukaan ehdotetulla muutoksella 16 §:n voidaan katsoa paremmin vastaavan myös esityksen alkuperäistä tavoitetta siitä, että rahanpesulainsäädäntö vastaa FATF:n suosituksia. Asianajajaliitto pitää esitystä tältä osin tarkoituksenmukaisena.

Poliisihallituksen arpajaishallinnon lausunnon mukaan on erittäin tärkeää, että 16 § lisätään rahanpesulakiin. Poliisihallituksen arpajaishallinto katsoo, että täsmällisempi kirjaus paitsi selkeyttää ilmoitusvelvollisten tilannetta myös antaa valvojille selkeämmin mandaatin valvoa pakotesääntelyn noudattamista ja tarpeen tullen määrätä hallinnollisia seuraamuksia niiden noudattamatta jättämisistä. Poliisihallituksen arpajaishallinto huomauttaa, että rahanpesulain 3 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan kyseisessä luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemista koskevia toimia on noudatettava riskiperusteiseen arviointiin pohjautuen koko asiakassuhteen ajan. Koska pakotesääntelyn noudattaminen on velvoittavaa lainsäädäntöä ja esityksessä mainitaan, että lähtökohtaisesti pakotesääntelyn noudattamisvelvollisuudessa ei ole riskiperusteista harkinnanvara, Poliisihallituksen arpajaishallinnon mielestä täydentävän esityksen 3 luvun 16 §:n muotoilu voi aiheuttaa epäselvää laintulkintaa ilmoitusvelvollisissa ja siten estää tehokasta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistyötä. Poliisihallituksen arpajaishallinnon mielestä asia tulisi selkeyttää täydentävään esitykseen esimerkiksi lisäämällä se 3 luvun 16 §:ään tai täydentämällä nykyistä 1 luvun 3 momenttia. Poliisihallituksen arpajaishallinnon huomiot on otettu huomioon 3 luvun 16 §:n uudelleenmuotoiluissa ja esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa.

Finanssiala ry pitää lausuntonsa mukaan esitettyä rahanpesulain 3 luvun 16 §:n sääntelyratkaisua sekä ilmoitusvelvollisten että asiakkaiden kannalta ongelmallisena. Finanssiala ry ehdottaa, että säännöksen perusteluista poistetaan maininta riskiperusteisen harkinnanvaran puuttumisesta ja sen sijaan korostetaan, että ilmoitusvelvollisen on huomioitava 3 luvun 16 §:ssä tarkoitettun pakotesääntelyn vaatimukset normaaleja rahanpesulain mukaisia velvoitteita täyttäessään. Finanssiala ry:n lausunnon mukaan rahanpesulain 3 luvun 16 §:ssä esitetty sääntelyratkaisu näyttäisi eriyttävän pakotesääntelyn noudattamista koskevan asiakkaan tuntemisvelvoitteen sekä siihen liittyvät toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäisen valvonnan vastaavista rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevista velvoitteista. Epäselväksi tällöin jää, tulisiko myös asiakkaan tuntemista koskevien normien laiminlyöntiin perustuvat rike- tai seuraamusmaksut määrätä erikseen. Finanssiala ry ei pidä tällaista johtopäätöstä mahdollisena, mutta katsoo, että myös seuraamusjärjestelmän sisäisen eheyden kannalta on tärkeää, että rahanpesulakiin sisällytettävät pakotenormit muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien säännösten kanssa. Finanssiala ry:n lausunnossaan esittämät havainnot on huomioitu esityksen jatkovalmistelussa sekä 3 luvun 16 §:n muotoilun, että säännöskohtaisten perustelujen täsmennyksinä.

Suomen Yrittäjät ry:n lausunnon mukaan tosiasiallisesti ilmoitusvelvollisiin kohdistetut asiakkaan tuntemista koskevat velvoitteet valuvat pääosin asiakkaalle. Asiakkaan tulee toimittaa tarpeellinen informaatio ilmoitusvelvolliselle. Lausunnon mukaan käytännössä ehdotettavat muutokset lisäävät merkittävästi asiakasyritysten hallinnollista taakkaa. Esimerkkinä asiakkaan liiketoimien muiden osapuolien tunnistaminen pakotelainsäädännön velvoitteiden soveltamiseksi edellyttää merkittävässä määrin lisätietojen hankkimista nykyiseen käytäntöön verrattuna. Eriytyisen suuri vaikutus ehdotuksella on vientikauppaa käyviin pk-yrityksiin. Suomen Yrittäjät ry:n mukaan on täysin mahdollista, että osa yrityksistä joutuu luopumaan osasta vientitoimintaa uusien velvoitteiden vuoksi. Suomen Yrittäjät ry:n lausunnossa esitettyihin havaintoihin on kiinnitetty esityksen jatkovalmistelussa huomiota yritysvaikutusten arvioinnissa ja säännöskohteisissa perusteluissa.

Hallinnollisia seuraamuksia koskevat ehdotukset (rahanpesulaki ja Finanssivalvonnasta annettu laki)

Oikeusministeriö on nostonut lausunnossaan esille hallinnollisten seuraamusten suhteen rangaistussäännöksiin. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota lakien 659/1967 ja 325/2013 rangaistavuutta koskeviin säännöksiin, jotka viittaavat säännöstelyrikokseen. Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 8 luvun 1 §:n ja 3 §:n suhdetta näihin rangaistussäännöksiin on perusteltua selostaa hallituksen esityksessä, huomioiden pyrkimyksen päällekkäisten sanktiojärjestelmien välttämiseen ja mahdollisen *ne bis in idem* –vaikutuksen. Hallinnollisilla seuraamuksilla sanktioitu laiminlyönti vaikuttaisi oikeusministeriön mukaan kohdistuvan lähinnä muihin kuin säännöstelyrikoksen tunnusmerkistössä tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisen omiin menettelyihin, joten *ne bis in idem* –vaikutusta ei oikeusministeriön käsityksen mukaan välttämättä syntyisi. Lisäksi oikeusministeriön mukaan jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää huomiota hallinnollisen seuraamusmaksun sääntelylle asetettaviin täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksiin (esim. PeVL 10/2016 vp, s. 7–8). Esityksen jatkovalmistelussa on huomioitu oikeusministeriön lausunnossa esitetyt huomiot ja täydennetty Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys -osiota.

Finanssiala ry kiinnittää lausunnossaan huomiota rahanpesulain 8 luvun hallinnollisia seuraamuksia koskeviin ehdotuksiin. Finanssiala ry kiinnittää huomiota siihen, etteivät ehdotetut hallinnolliset seuraamukset kata vain sellaisia rikkomuksia tai laiminlyöntejä, jotka liittyvät pankki-, rahoitus- tai vakuutussektoria koskeviin pakotteisiin, vaan niiden perusteena voi olla myös esimerkiksi se, että ilmoitusvelvollinen on asianmukaisista selvityksistään huolimatta

päätynyt toteuttamaan maksutoimeksiannon, jonka taustalla oleva transaktio myöhemmin osoitetaan Euroopan unionin asettamien vientivalvontamääräysten vastaiseksi. Finanssiala ry pitää epäjohtonmukaisena ja kohtuuttomana, että tällaisessa tilanteessa finanssisektorin ilmoitusvelvolliselle voidaan määrätä hallinnollisessa menettelyssä jopa satojen miljoonien eurojen seuraamusmaksu, samalla kun säännöstelyrikokseen syyllistynyt yritys voidaan tuomita enintään 850 000 euron yhteisösakkoon. Finanssiala ry pitää tärkeänä, että lainsäätäjä ryhtyisi tarvittaviin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Jatkovalmistelussa on arvioitu Finanssiala ry:n huomioita ja näihin liittyen tuodaan esiin, että hallinnollinen seuraamusmaksu voidaan määrätä elinkeinoharjoittajalle ja yhteisölle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausunnon mukaan se kannattaa ja pitää tarpeellisena uuden 5a §:n lisäämistä rahanpesulain 8 lukuun. Elinkeinovalvonnassa esiintyy usein tilanteita, joissa rikkomukseen tai laiminlyöntiin osallisena ollutta yritystä ei ole enää olemassa erilaisten yritysjärjestelyjen vuoksi. Monet aluehallintoviraston valvomista ilmoitusvelvollisista ovat kasvaneet voimakkaasti erityisesti yrityskauppojen myötä, mutta ilmoitusvelvollisille on ollut epäselvää se, missä määrin ilmoitusvelvollinen on vastuussa siitä, että sille yrityskaupan myötä siirtyneiden asiakkaiden tuntemistiedot ovat riittäviä ja ajan tasalla. Aluehallintovirasto pitää tärkeänä sitä, ettei rikkomusten johdosta määrättävistä seuraamuksista ole mahdollista vapautua jälkikäteisin yhtiöoikeudellisin järjestelyin ja katsookin, että uusi 5a § selkeyttää vastuusäännöksiä yritysjärjestelytilanteissa niin valvontaviranomaisen kuin ilmoitusvelvollisenkin kannalta.

Näin ollen Aluehallintovirasto kannattaa ehdotettua muotoilua, jonka mukaan hallinnollinen seuraamus voidaan määrätä sille, jolle elinkeinotoiminta on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena. Siinä missä ilmoitusvelvollisen elinkeinotoiminta on voinut siirtyä toiselle esimerkiksi yrityskaupan tai sulautumisen myötä, on ilmoitusvelvollinen voinut myös esimerkiksi jakautua useisiin uusiin yrityksiin. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan hallinnollinen seuraamus tulee voida määrätä kaikissa näissä tilanteissa. Aluehallintovirasto pitää tärkeänä, että lainsäädäntö on seuraamuksen määräämisessä selkeä. Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, onko lainsäädäntöä kirjoitettaessa ajateltu tilannetta, jossa esimerkiksi osakeyhtiö lakkaa ja jakautuu useaksi eri yhtiöksi. Hallituksen esityksessä tulisi Aluehallintoviraston mukaan huomioida tässä tilanteessa se, mille taholle hallinnollinen seuraamus määrätään, jos elinkeinotoiminta on siirtynyt yritysjärjestelyn vuoksi usealle eri taholle. Jatkovalmistelussa ehdotusta ei ole muutettu Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausunnon perusteella, jotta ehdotettu säännös olisi yhteneväinen Finanssivalvonnasta annetun lain ja kilpailulain vastaavien säännösten kanssa.

Finanssivalvonta pitää lausuntonsa mukaan ehdotettua muutosta koskien hallinnollisen seuraamuksen määräämistä yritysjärjestelytilanteessa tärkeänä.

Rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että hallinnollisen seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhenemisaikoja yhtenäistettäisiin jatkuvan rikkomuksen tai laiminlyönnin ja kertaluonteisen rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta kymmeneen vuoteen. Vastaava muutos esitetään myös tehtäväksi Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momenttiin. Finanssivalvonta tuo lausunnossaan esiin, että kyse on nykyisessä lainsäädännössä olevan epäjohtonmukaisuuden korjaamisesta. Finanssivalvonta pitää lausuntonsa mukaan muutosta erittäin tärkeänä ja se on nostanut tämän nykysääntelyyn liittyvän epäkohdan esiin lakivaliokunnalle 9.2.2022 ja talousvaliokunnalle toimittamissaan HE 236/2021 vp:tä koskevissa lausunnoissaan. Finanssivalvonnan lausunnon mukaan edellä mainitut muutosesitykset ovat merkityksellisiä Finanssivalvonnan ja muiden kansallisten valvojen käytännön valvontatyön kannalta. Finanssivalvonta on todennut valvonnassaan tilanteita, joissa laiminlyönti on jatkunut usean vuoden ajan, mutta vanhentumissäädöksen johdosta tästä jatketusta teosta ei ole

voitu määrätä hallinnollista sanktiota. Kertaluontoisilta teoilta edellytettävä vakavuus on näiden tekojen kohdalla täyttynyt ja kertaluontoisesta teosta hallinnollinen seuraamus olisi ollut mahdollista määrätä.

Poliisihallituksen arpajaishallinnon lausunnon mukaan ehdotus rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momentin muuttamiseksi on erittäin kannatettava. Valvontatyötä tehdään riskiperusteisesti ja rahanpesulain rikkomukset tai laiminlyönnit voivat tulla havaituksi viiveellä. Poliisihallituksen arpajaishallinnon mielestä vanhenemisajan pidentäminen pitkään jatkuneisiin rahanpesulain laiminlyönteihin ja rikkomuksiin tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi tehtävää työtä. Yhtäältä se lisää valvojien tarkastustoiminnan vaikuttavuutta. Myös Suomen Asianajajaliiton lausunnon mukaan ehdotus mahdollistaisi pitkään jatkuviin laiminlyönteihin puuttumisen ja sen on arvioitu lisäävän valvojien tarkastustoiminnan vaikuttavuutta.

Finanssiala ry lausuu, että tehokas viranomaisvalvonta on keskeinen osa rahanpesu- ja pakote-sääntelyjen noudattamisen varmistamista, mutta pitää hallituksen esityksen luonnoksen ehdotusta kaksinkertaistaa jatkettua rikkomusta tai laiminlyöntiä koskeva vanhentumisaika viidestä kymmeneen vuoteen suhteettomana ja ilmoitusvelvollisten oikeusturvan kannalta vakavana lausunnossa erikseen esitettyjen perustelujen mukaisesti. Finanssiala ry:n lausunnossaan esittämiä huomioita on arvioitu esityksen jatkovalmistelussa, mutta esitystä ei ole muutettu lausunnon perusteella. Ehdotusta koskevat perustelut käyvät ilmi säännöskohtaisista perusteluista.

Muuta

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa lausunnossaan, että maakunnan hallitus on saanut vain suppean osan esitysluonnosta, koska kaikkia osia ei ole käännetty ruotsiksi. Vastausohjeiden mukaan, jotka ilmenevät valtiovarainministeriön lausuntopyyntöstä, pyydetään lausunnonantajia kiinnittämään huomiota esityksen pääasiallisiin vaikutuksiin ja erityisesti hallinnollisten seuraamusten määräämistä koskevien ehdotusten vaikutuksiin. Maakunnan hallitus toteaa lausunnossaan, että muun muassa esityksen vaikutuksia käsitteleviä osia ei ole käännetty ruotsiksi. Tämä johtaa maakunnan hallituksen mukaan siihen, että maakunnan hallituksen lausunto ei voi olla kattava ja lausunto kattaa vain ne esityksen osat, jotka on käännetty ruotsiksi. Ahvenanmaan itsehallintolain 36 §:n 1 momentin mukaan maakunta on ruotsinkielinen ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen virkakieli on ruotsi. Itsehallintolain 38 §:n mukaan valtakunnan viranomaisilla on velvollisuus viestiä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa ruotsiksi. Lisäksi maakunnan hallitus toteaa lausunnossaan, että ehdotetun rahanpesulain voimaantulosäännöksen muotoilua on tarpeen tarkistaa (sivu 17 esitysluonnos). Muutoin maakunnan hallitus ei ota kantaa esitysluonnokseen. Esityksen jatkovalmistelussa on tarkistettu ehdotetun rahanpesulain voimaantulosäännöksen muotoilua.

Elinkeinoelämän Keskusliitto viittaa lausunnossaan tarkempien yksityiskohtien osalta jäsenliittonsa Finanssiala ry:n lausuntoon. Elinkeinoelämän Keskusliitto viittaa myös työ- ja elinkeinoministeriön ja Suomen Yrittäjät ry:n asiassa antamiin lausuntoihin, joissa kiinnitetään huomiota siihen, että ilmoitusvelvolliset ovat varsin heterogeeninen ryhmä. Elinkeinoelämän Keskusliitto kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että kun yritysten hallinnollista taakkaa kasvatetaan velvoitteilla, tulee samalla huolehtia viranomaistoiminnan tehokkuudesta niin, että koko lainsäädännön yhteiskunnallisiin tavoitteisiin päästään, eikä kasvanut panostus toimintaan näyttyädy ennen kaikkea yritysten hallinnollisen taakan lisääntymisenä.

Suojelupoliisin lausunnossaan esittämän näkemyksen mukaan Finanssivalvonnalle esitetty oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta rahanpesulain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi ei ole yksistään riittävä, jotta voidaan varmistaa

tehokas tietojenvaihto Finanssivalvonnan ja Suojelupoliisin välillä pakotesäännösten valvomiseksi. Myöskään kansallisen turvallisuuden suojautumiskyvyn kannalta ei ole suhteellista, että nykyainsäädäntö sallii luovuttaa esitutkintaviranomaiselle tietoja kaikkein lievimpienkin rikoksen selvittämiseksi, mutta ei Suojelupoliisille valtion suvereenisuuteen kohdistuvien vakavimpien uhkien estämiseksi. Suojelupoliisi katsoo, että edellä mainituista syistä täydentävään esitykseen tulisi lisätä säännös, jonka nojalla Finanssivalvonnalla olisi oikeus luovuttaa tietoja Suojelupoliisille sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi lisäämällä Finanssivalvonnasta annetun lain 71 §:n 1 momenttiin uusi alakohta. Valtiovarainministeriö on 21.6.2022 asettanut työryhmän tietojenvaihdon parantamiseksi kansallisessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoiminnassa. Tätä Suojelupoliisin esittämää lainmuutostarvetta on käsitelty työryhmässä vuoden 2022 lopussa ja esitys tullaan mahdollisesti sisällyttämään työryhmän valmistelemaan hallituksen esitykseen.

Suomen Asianajajaliitto on nostanut lausunnossaan esille rahanpesulain 9 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetyn määräyksenantovaltuuden. Asianajajaliitto pitää epäkohtana sitä, että määräyksenantovaltuus koskee ainoastaan viranomaisia, minkä vuoksi asianajoyhdistys ei voi antaa omille valvottavilleen sitovia määräyksiä. Rahanpesulain osittaisuudistusta valmistellut työryhmä valmisti ehdotuksen, jonka mukaan Asianajajaliitolle säädettäisiin oikeus antaa asianajajille rahanpesulain 9 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tarkempia määräyksiä. Ehdotus kuitenkin poistettiin hallituksen esityksen jatkovalmistelussa johtuen lausuntopalautteesta, jonka mukaan Asianajajaliitto ei ole perustuslain 80 §:ssä tarkoitettu viranomainen eikä sille siten voisi säätää oikeutta perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettujen oikeussääntöjen antamiseen.

4 Säännöskohtaiset perustelut

4.1 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä

3 luku Asiakkaan tunteminen

16 §. *Pakotesäätelyn ja jäädyttämisspäätösten noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen.* Hallituksen esityksessä 236/2021 vp ehdotetaan rahanpesulain 3 lukuun lisättäväksi uusi 16 §. Täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että pykälässä olisi vain yksi momentti aikaisemmin esitetyn kahden momentin sijaan. Tässä esityksessä ehdotetaan kyseisen pykäläehdotuksen uudelleen muotoilua.

Rahanpesulain 3 luvun 16 §:n *otsikkoa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että se kertoisi asianmukaisesti ja oikeansisällöisesti pykälän sisällön. Kyseessä ei siis olisi ainoastaan varojen jäädyttämiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisesta vaan myös laajemmin pakotesäätelyn ja jäädyttämisspäätösten noudattamiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisesta. Pakotesäätelyllä tarkoitettaisiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annettuja asetuksia ja pakotelain 1 §:n ja 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja valtioneuvoston asetuksia. Jäädyttämisspäätöksillä tarkoitetaan varojen jäädyttämistä koskevia päätöksiä, jotka on annettu pakotelain 2 b §:n ja jäädyttämislain nojalla.

Pakotelain 1 §:ssä viitataan kansallisiin asetuksiin, joilla saatetaan voimaan Yhdistyneiden kansakuntien (jäljempänä YK) turvallisuusneuvoston sitovat päätökset eli turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin perustuvat rajoittavat toimenpiteet (pakotteet). Pakotelain 2 a §:n 1 momentissa viitataan kansallisiin asetuksiin, joilla annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annettujen asetusten täytäntöönpanosta. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annetuilla asetuksilla tarkoitetaan puolestaan Euroopan neuvoston hyväksymiä rajoittavia toimenpiteitä,

jotka ovat Suomessa suoraan sovellettavaa unionitasoista lainsäädäntöä. Pakotelain 2 b §:ssä säädetään muun muassa edellä mainituissa Euroopan unionin pakoteasetuksissa nimettyjen henkilöiden ja tahojen varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttämistä koskevan velvoitteen täytäntöönpanosta.

Pykälässä säädettäisiin, että ilmoitusvelvollisilla tulisi olla osana rahanpesulain 3 luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimia tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamisen varmistamiseksi. Tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla tarkoitettaisiin sellaisia toimia, joita toteuttamalla ilmoitusvelvollisilla on mahdollisuus havaita ja estää pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten vastainen toiminta. Näitä toimia ovat esimerkiksi asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen, asiakasta koskevien tietojen hankinta ja asiakassuhteen jatkuva seuranta sekä asiakasta koskevien tietojen vertaaminen ajantasaiseen pakotesääntelyyn ja jäädyttämispäätöksiin ja niissä ilmoitettujen varojen jäädyttäminen. Tehokkaita toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja sisäistä valvontaa luodessaan ilmoitusvelvolliset voisivat mitoitaa ne huomioiden muiden muassa toimintansa laajuus, maantieteellinen ulottuvuus sekä tarjoamiensa tuotteiden ja palveluiden luonne ja laajuus. Tällöin pykälässä tulisi huomioiduksi rahanpesulain 3 luvun 1 §:n 3 momentin säännös asiakkaan tuntemiseen liittyvien toimien riskiperusteisesta arvioinnista. Pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten noudattaminen ei ole kuitenkaan riskiperusteista.

Ehdotettu 16 §:n muotoilu tarkoittaisi muun muassa sitä, että ilmoitusvelvollisten olisi osana asiakkaan tuntemista aina asiakassuhdetta perustettaessa ja asiakassuhteen jatkuvassa seurannassa varmistuttava siitä, onko asiakas pakotesääntelyn tai jäädyttämispäätösten kohteena. Ilmoitusvelvollisen olisi myös ennen asiakassuhteeseen liittyvän liiketoimen suorittamista sekä rahanpesulain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ennen kuin yksittäinen liiketoimi suoritetaan varmistuttava siitä, ettei liiketoimi ole pakotesääntelyn tai jäädyttämispäätöksen kohteena. Jos ilmoitusvelvollinen toteaisi asiakkaansa, asiakassuhteeseen liittyvän liiketoimen tai rahanpesulain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetun yksittäisen liiketoimen olevan pakotesääntelyn tai jäädyttämispäätöksen kohteena, tilanteessa sovellettaisiin vastaavasti kyseessä olevan asetuksen tai jäädyttämislain asiaa koskevia säännöksiä. Ilmoitusvelvollisen olisi lisäksi toimitettava tarvittavat tiedot ulosottomiehelle pakotelain 2 b §:n 3 momentin ja jäädyttämislain 14 §:n mukaisesti.

Jos ilmoitusvelvollinen toteaisi ennen asiakassuhteeseen liittyvän liiketoimen tai rahanpesulain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ennen yksittäisen liiketoimen suorittamista liiketoimen olevan pakotesääntelyn, joka ei edellytä jäädyttämistä, kohteena, tulisi ilmoitusvelvollisen pidättäytyä kyseisestä liiketoimesta.

Pakoteasetusten noudattamisesta ja velvoitteista jäädyttää varat sekä tietojen toimittamisesta ulosottomiehelle on säädetty nimenomaisesti pakotelaissa ja jäädyttämislaisissa, joten näitä velvoitteita ei ole tarpeen toistaa säännöksessä.

8 luku **Hallinnolliset seuraamukset**

1 §. Rikemaksu. Rahanpesulain 8 luvun 1 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 c kohta, jossa säädettäisiin, että rikemaksu määrätään ilmoitusvelvolliselle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen

noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesäätelyä ja jäädyttämisspäätöksiä. Muutosehdotus vastaisi 3 luvun 16 §:n muutettavaksi esitettyä muotoilua. Perustelujen osalta viitataan edellä mainitun pykälän perusteluihin.

3 §. Seuraamusmaksu. Rahanpesulain 8 luvun 3 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 9 c kohta* vastaavalla tavalla kuin edellä 1 §:ssä tarkoitetun rikemaksun osalta siten, että kohdan sanamuoto vastaa 3 luvun 16 §:n muutettavaksi ehdotettua sisältöä.

4 §. Luotto- tai rahoituslaitokselle määrättävän seuraamusmaksun suuruus. Rahanpesulain 8 luvun 4 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan neljännen rahanpesudirektiivin 59 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä niin, että seuraamusmaksun määrittämisessä sovellettavana enimmäisliikevaihtona pidetään luotto- tai rahoituslaitoksen tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdon sijaan laitoksen seuraamusmaksun määrittämisestä edeltävän vuoden liikevaihtoa, tai jos luotto- tai rahoituslaitos on osa konsernia, konsernin ylimmän emoyrityksen konsernitilinpäätöksen mukaista seuraamusmaksun määrittämisestä edeltävän vuoden liikevaihtoa. Säännös vastaisi Finanssivalvonnasta annetun lain 41 ja 41 a §:ään lailla 521/2021 tehtyjä muutoksia, jotka johtuivat Euroopan unionin säädösten asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamisesta (Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain ja Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi, HE 16/2021 vp, sivut 56-57).

5 a §. Hallinnollisen seuraamuksen määrääminen yritysjärjestelytilanteessa. Rahanpesulain 8 lukuun ehdotetaan lisättäväksi *uusi 5 a §*. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä siitä, kenelle hallinnollinen seuraamus määrätään, jos rikkomukseen tai laiminlyöntiin osallistunutta ilmoitusvelvollista ei enää ole olemassa. Kyseessä olisi siten selventävä säännös erilaisten yritysjärjestelytilanteiden, kuten liiketoiminnan kaupan tai sulautumisen, vaikutuksesta hallinnollisen seuraamukseen määräämiseen.

Ehdotetun pykälän mukaan rikemaksu, julkinen varoitus tai seuraamusmaksu saataisiin määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena. Ehdotus vastaisi Finanssivalvonnasta annetun lain 41 c §:ssä (hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain muuttamisesta ja kaupankäynnistä rahoitusvälineillä sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi, HE 151/2017 vp, sivu 212) ja läheisesti myös kilpailulain (948/2011) 12 §:ssä säädettyä. Euroopan unionin kilpailuoikeuden taloudellisen seuraannon periaatteen mukaan seuraamus kilpailunrajoituksesta voidaan määrätä muullekin toimijalle kuin varsinaisesti rikkomukseen syyllistyneelle. Erotuksena siviilioikeudelliselle seuraannolle taloudellisen seuraannon periaatteen mukaan vastuun kantaa se taloudellinen toiminta, johon rikkomus voidaan liittää. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että myös yritysjärjestelytilanteessa vastuusäännökset ovat selkeät ja että seuraamuksista vapautuminen ei ole mahdollista rikkomuksen jälkeisin yhtiöoikeudellisin järjestelyin. Ehdotus vastaa Euroopan unionin kilpailuoikeudessa sovellettavaa käytäntöä.

7 §. Hallinnollisen seuraamuksen määräämisoikeuden vanhentuminen. Rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhenemisaikoja yhtenäistettäisiin jatkuvan rikkomuksen tai laiminlyönnin ja kertaluonteisen rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta kymmeneen vuoteen. Päätös tulisi tehdä jatkettun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

Voimassa olevan rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momentissa ja Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momentissa on säädetty, että jatketuissa rikkomuksissa tai laiminlyönnöissä ensiksi

mainitun lain mukaan valvontaviranomaisella ja jälkimmäisen lain mukaan Finanssivalvonnalla on lyhempi aika tehdä päätös seuraamusmaksun määräämisestä kuin tapauksissa, joissa rikkomus tai laiminlyönti on ollut kertaluontoinen. Jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta päätös seuraamusmaksusta tulee tehdä viiden vuoden kuluessa rikkomuksen tai laiminlyönnin päättymisestä, kun taas niin sanotun perusmuotoisen teon osalta päätös tulee tehdä kymmenen vuoden kuluessa rikkomuksen tai laiminlyönnin tapahtumisesta.

Voimassa olevan rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momentin seuraamusmaksun määräämistä koskevan vanhentumissäännöksen katsotaan olevan jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta epäjohdonmukainen. Ei voida pitää perusteltuna, että jatketun rikkomuksen taikka laiminlyönnin kohdalla seuraamusmaksun määräämisoikeus vanhenee viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi, kun niin sanotun perusmuotoisen, eli ei-jatketun teon kohdalla seuraamusmaksun määräämisoikeus on säännöksen mukaan kymmenen vuotta. Vakavammissa rikkomuksissa, joissa sanktion määrääminen vaatii usein laajempaa selvittämistä, voidaan perustellusti säätää pitemmästä vanhentumisajasta. Pitempää, kuitenkin enintään kymmenen vuoden vanhentumisaikaa, voidaan harkita lähinnä sellaisissa tilanteissa, joissa sanktion määräämiseen voidaan perustellusti olettaa liittyvän viranomaisvalvonnassa vaikeasti selvitettäviä seikkoja (Lainkirjoittajan opas, 12.10 Hallinnollisten sanktioiden sääntelyperiaatteet). Esimerkiksi Finanssivalvonta on omassa valvontatyössään todennut tilanteita, joissa laiminlyönti tai rikkomus on jatkunut usean vuoden ajan ja sanktioiden määräämisen perusteena olevat teot ovat tulleet ilmi vasta pitkän ajan kuluttua niiden tapahtumisesta. Täten jatketun teon osalta seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentumisaika tulisi muuttaa kymmeneksi vuodeksi, jolloin säännös vastaisi myös kilpailulain 19 §:n 3 momenttia.

Tässä esityksessä ehdotetaan myös Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momentin muuttamista vastaavasti.

4.2 Laki Finanssivalvonnasta

3 §. Tehtävät. Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 2 momentin 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä todettaisiin Finanssivalvonnan tehtäväksi valvoa, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat rahanpesulakia. Tämä uusi pykälämuotoilu kattaisi sen, että Finanssivalvonta valvoisi rahanpesulakiin lisättäväksi ehdotettujen pakotesääntelyn noudattamiseen liittyvien asiakkaiden tuntemisvelvoitteiden noudattamista rahanpesulain 3 luvun 16 §:ään ehdotetulla tavalla.

Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 1 momentissa säädetään Finanssivalvonnan yleistehtävästä. Momentin mukaan Finanssivalvonnan yleisenä tehtävänä on valvoa finanssimarkkinoilla toimivien toimintaa niin kuin Finanssivalvonnasta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään. Pykälän 2 momentissa säädetään niistä Finanssivalvonnan tehtävistä, joiden tarkempi sisältö määräytyy sen mukaan, mitä muussa lainsäädännössä säädetään. Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan Finanssivalvonnan tehtävänä on valvoa, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat niihin sovellettavia finanssimarkkinoita koskevia säännöksiä, niiden nojalla annettuja määräyksiä, toimilupansa ehtoja ja toimintaansa koskevia sääntöjä. Jos Finanssivalvonnan valvonnan kohteena olevaa yhteisöä tai laitosta koskevassa erityislainsäädännössä on säädetty esimerkiksi asiakkaiden tuntemiseen liittyvistä velvoitteista, on Finanssivalvonnan tehtävänä valvoa myös näiden erityislainsäädäntöön sisältyvien velvoitteiden noudattamista.

Ehdotettu uusi muotoilu ei kaventaisi Finanssivalvonnan tehtäviä, vaan sen sijaan sisältäisi ehdotetun rahanpesulain 3 luvun 16 §:n mukaisen valvontatehtävän, jota Finanssivalvonnasta annetun lain voimassa oleva pykälä ei sisällä. Muutoksen myötä erilliset viittaukset pakotelakiin

ja jäädyttämislakiin eivät olisi tarpeellisia. Näin ollen ehdotettu uusi muotoilu selkeyttäisi pykälän kyseessä olevaa kohtaa.

20 b §. *Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta.* Finanssivalvonnasta annetun lain 20 b §:n 3 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin viittaus rahanpesulain 7 luvun 1 §:ään. Finanssivalvonnalla olisi täten oikeus saada pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot, jos ne ovat tarpeen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettun valvontatehtävän suorittamiseksi. Tämä uusi muotoilu kattaisi sen, että Finanssivalvonnalla olisi oikeus saada tarpeellisia tietoja rahanpesulaissa määriteltyjen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sekä pakotesääntelyn noudattamisen valvontatehtävien suorittamiseksi. Esitetty uusi muotoilu vastaisi myös paremmin pykälän alkuperäistä tarkoitusta, joka ilmenee hallituksen esityksessä 38/2018 vp (Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, sivu 18).

42 a §. *Hallinnollisten seuraamusten määräämisoikeuden vanhentuminen.* Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että Finanssivalvonnan oikeutta määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu jatkettun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta pidennettäisiin viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Perustelujen osalta viitataan edellä esitettyihin rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momenttia koskevan muutosehdotuksen perusteluihin.

5 Voimaantulo

Hallituksen esityksessä 236/2021 vp ehdotettujen lakien oli tarkoitus tulla voimaan 1.4.2022, poikkeuksena rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohta, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta ja 13 §:ä koskevat muutokset, jotka ehdotettiin tuleviksi voimaan 1.4.2023.

Koska hallituksen esityksessä 236/2021 vp ehdotettu lakien voimaantuloajankohta on jo vanhentunut, ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.3.2023. Rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohtaa, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohtaa ja 13 §:ä koskevien muutosten osalta ehdotetaan, että ne tulevat voimaan 1.3.2024.

Rikosoikeudellisiin rangaistuksiin asiallisesti rinnastettavien hallinnollisten sanktioiden määräämisessä sovelletaan rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen kuuluvaa taannehtivuuskieltoa, jonka mukaan rikoksen tekohetkellä rankaisematonta tekoa ei voida jälkikäteen taannehtivasti säätää rangaistavaksi. Täten rahanpesulain voimaantulon osalta ehdotetaan säädettäväksi, että ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn tekoon tai laiminlyöntiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Vastaavasti Finanssivalvonnasta annetun lain voimaantulon osalta ehdotetaan säädettäväksi, että ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn tekoon tai laiminlyöntiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6 Toimeenpano ja seuranta

Lain toimivuutta seurataan valtiovarainministeriön ja sisäministeriön toimesta muun muassa kansallisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaistyöryhmissä ja keskeisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen toimijoiden kanssa käytävissä keskusteluissa. Erityisesti rahanpesulain 7 luvun 1 §:ssä valvomaan säädetyillä valvontaviranomai-

silla ja asianajajayhdistyksellä on mahdollisuus valvontatehtäviä suorittaessaan havaita lainmuutosten vaikutusta säännösten toimeenpanoon ja toimivuuteen sekä antaa valvottavilleen ohjeistusta tarpeelliseksi katsomiltaan osin.

7 Esityksen suhde täydennettävään esitykseen

Täydentävä hallituksen esitys sisältää muutos- ja täydennysehdotuksia, jotka koskevat hallituksen esityksessä 236/2021 vp esitettyjä säännösehdotuksia kansainvälisten talouspakotteiden ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamisesta sekä hallinnollisista seuraamuksista rahapesulaissa ja Finanssivalvonnasta annetussa laissa.

Alkuperäisessä hallituksen esityksessä ehdotettiin rahapesulain 3 lukuun lisättäväksi uusi 16 §. Täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että pykälän otsikkoa muutettaisiin siten, että se kertoo asianmukaisesti ja oikeansisällöisesti pykälän sisällön. Ehdotettu otsikko olisi Pakotesäntelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen. Lisäksi täydentävän hallituksen esityksen mukaan pykälässä olisi vain yksi momentti aikaisemmin esitetyn kahden momentin sijaan. Samalla ehdotetaan kyseisen pykäläehdotuksen uudelleen muotoilua.

Alkuperäisessä hallituksen esityksessä ehdotettiin rahapesulain 8 luvun hallinnollisten seuraamusten 1 §:n rikemaksua ja 3 §:n seuraamusmaksua koskeviin säännöksiin 1 momentteihin lisättäväksi uudet alakohdat. Täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että lisättävien alakohtien sanamuoto vastaisi 3 luvun 16 §:n muutettavaksi ehdotettua sisältöä.

Täydentävässä hallituksen esityksessä rahapesulain 8 luvun 4 §:n luotto- tai rahoituslaitokselle määrättävän seuraamusmaksun suuruutta koskevan säännöksen 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan neljännen rahapesudirektiivin 59 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä. Säännös vastaisi täten Finanssivalvonnasta annetun lain 41 ja 41 a §:ään lailla 521/2021 tehtyjä muutoksia, jotka johtuivat Euroopan unionin säädösten asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamisesta. Alkuperäinen hallituksen esitys ei sisältänyt tätä ehdotusta.

Täydentävässä hallituksen esityksessä rahapesulain 8 lukuun ehdotetaan lisättäväksi myös uusi 5 a § hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä yritysjärjestelytilanteessa. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä siitä, kenelle hallinnollinen seuraamus määrätään, jos rikkomukseen tai laiminlyöntiin osallistunutta ilmoitusvelvollista ei enää ole olemassa. Kyseessä olisi siten selvittävä säännös erilaisten yritysjärjestelytilanteiden, kuten liiketoiminnan kaupan tai sulautumisen, vaikutuksesta hallinnollisen seuraamukseen määräämiseen. Alkuperäinen hallituksen esitys ei sisältänyt tätä ehdotusta.

Täydentävässä hallituksen esityksessä rahapesulain 8 luvun 7 §:n hallinnollisen seuraamuksen määräämisoikeuden vanhentumista koskevan säännöksen 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhenemisaikojä yhtenäistettäisiin siten, että jatkuvan rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta vanhenemisaika olisi kymmenen vuotta vastaavasti kuten kertaluonteisessa rikkomuksessa tai laiminlyönnissä. Alkuperäinen hallituksen esitys ei sisältänyt tätä ehdotusta.

Alkuperäisessä hallituksen esityksessä ehdotettiin Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 2 momentin 5 kohtaa muutettavaksi. Täydentävässä hallituksen esityksessä kohtaa ehdotetaan aiemmasta poiketen muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin Finanssivalvonnan tehtäväksi valvoa, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat rahapesulakia. Tämä uusi pykälämuotoilu kattaisi sen, että Finanssivalvonta valvoisi rahapesulakiin lisättäväksi ehdotettujen, pakote-

sääntelyn ja jäädyttämisspätösten noudattamisen varmistamiseen liittyvien asiakkaan tuntemistoimien noudattamista rahanpesulain 3 luvun 16 §:ään ehdotetun muutoksen tarkoittamalla tavalla.

Alkuperäisessä hallituksen esityksessä ehdotettiin muutettavaksi Finanssivalvonnasta annetun lain 20 b §:n (Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta) 3 momentin 3 kohtaa. Täydentävässä hallituksen esityksessä kohtaa ehdotetaan muutettavaksi alkuperäisestä ehdotuksesta poiketen siten, että siihen lisättäisiin viittaus rahanpesulain 7 luvun 1 §:ään. Finanssivalvonnalla olisi täten oikeus saada 20 b §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tarpeen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi.

Täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n hallinnollisten seuraamusten määräämisoikeuden vanhentumista koskevan säännöksen 2 momenttia muutettaisiin siten, että Finanssivalvonnan oikeutta määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu jatkettun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta pidennettäisiin viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Tämä ehdotus vastaa rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta. Alkuperäinen hallituksen esitys ei sisältänyt tätä ehdotusta.

Alkuperäisessä hallituksen esityksessä ehdotettujen lakien oli tarkoitus tulla voimaan 1.4.2022, poikkeuksena rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohhta, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta ja 13 §:ä koskevat muutokset, jotka ehdotettiin tuleviksi voimaan 1.4.2023. Koska alkuperäisessä hallituksen esityksessä ehdotettu lakien voimaantuloajankohta on jo vanhentunut, ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan 1.3.2023. Rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohtaa, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohtaa ja 13 §:ä koskevien muutosten osalta puolestaan ehdotetaan, että ne tulisivat voimaan 1.3.2024.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Voimassa oleva rahanpesulaki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Voimassa olevan sääntelyn perustuslainmukaisuutta arvioitiin merkittävän julkisen vallan käytön, hallinnollisten rahamääräisten seuraamusten, yksityiselämän suojan, omaisuuden suojan, elinkeinovapauden ja oikeusturvan osalta neljännen rahanpesudirektiivin implementointia koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 228/2016 vp). Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan PeVL 2/2017 vp, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Myös Finanssivalvonnasta annettu laki on useaan otteeseen ollut perustuslakivaliokunnan arvioitavana.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset pääosin täsmentäisivät ja selventäisivät voimassa olevia säännöksiä rahanpesulaissa ja Finanssivalvonnasta annetussa laissa. Muutoksilla myös korjattaisiin joitain HE 236/2021 vp:ssä ehdotettuja säännöksiä täsmällisemmiksi ja tarkkarajaisemmiksi. Ehdotuksiin sisältyvät muutokset eivät olisi sisällöltään tai luonteeltaan merkittävästi uudentyyppisiä.

Tässä hallituksen esityksessä muutettavaksi ehdotetun rahanpesulain 3 luvun 16 §:n suhdetta perustuslakiin on arvioitu jo hallituksen esityksessä 236/2021 vp. Ehdotuksen tietosuojavaikutuksia on arvioitu tämän esityksen luvussa 2.2.3.1. Rahanpesulain 3 luvun 16 §:ään tehtävät muutokset heijastuvat rahanpesulain 8 luvun 1 §:n 1 momenttiin ja 3 §:n 1 momenttiin ja näitä säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että ne vastaisivat 3 luvun 16 §:n muutettavaksi esitettävää muotoilua.

Esityksessä ehdotetaan rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momenttia ja Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momenttia muutettavaksi niin, että seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhenemisaikojä yhtenäistettäisiin siten, että jatkuvan rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta vanhenemisaika olisi kymmenen vuotta vastaavasti kuten kertaluonteisessa rikkomuksessa tai laiminlyönnissä. Päätös tulisi tehdä jatkuvan rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Perustuslakivaliokunnan vaikiintuneen tulkinnan mukaan tällaiset seuraamusmaksut eivät ole perustuslain 81 §:n mielessä sen paremmin veroja kuin maksujakaan vaan lainvastaisesta teosta määrättäviä sanktioluonteisia hallinnollisia seuraamuksia. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen taloudellisen seuraamisen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 10/2016, PeVL 28/2014 vp, PeVL 14/2013 vp, PeVL 17/2012 vp, PeVL 9/2012 vp, s. 2/I).

Hallinnollisen seuraamisen yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla, koska sen määräämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä. Perustuslakivaliokunta on myös katsonut, että kyse on merkittävästä julkisen vallan käytöstä. Laissa on täsmällisesti ja selkeästi säädettävä maksuvelvollisuuden ja maksun suuruuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista (PeVL 10/2016 vp, PeVL 14/2013 vp, PeVL 17/2012 vp, PeVL 9/2012 vp, s. 2/I ja PeVL 57/2010 vp, s. 2/II).

Vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, ei tarkkuuden yleistä vaatimusta kuitenkaan voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa (PeVL 10/2016 vp, PeVL 14/2013 vp, PeVL 17/2012 vp, PeVL 9/2012 vp, s. 2/II ja PeVL 57/2010 vp s. 2/II). Lisäksi säännösten tulee täyttää sanktioiden oikeasuhtaisuuteen liittyvät vaatimukset (PeVL 10/2016 vp, PeVL 28/2014 vp ja PeVL 15/2014 vp).

Rahanpesulain 8 luvun 1 §:n 1 momentin 9 c) kohdassa tarkoitettu rikemaksu ja 3 §:n 1 momentin 9 c) kohdassa tarkoitettu seuraamusmaksu kohdistuisivat käytännössä ilmoitusvelvollisen laiminlyönteihin ja rikkomuksiin asiakkaan tuntemista koskevissa toiminna, joita tarvitaan pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamisen varmistamiseksi. Näin ollen ehdotettujen muutosten katsotaan olevan riittävän täsmällisiä ja oikeasuhtaisia.

Rikosprosessioikeudellinen ne bis in idem -periaate tarkoittaa sitä, että samasta asiasta ei voida antaa kahta tuomiota. Tuomioistuini ei saa ottaa uudestaan käsiteltäväksi sellaista seikkaa, joka jo on lainvoimaisella tuomiolla ratkaistu. Periaate on olennainen osa oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä. Siitä on säädetty Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklassa, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4. artiklassa ja kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 14 artiklassa. Rahanpesulain 8 luvun 1 §:n 1 momentin 9 c) kohdassa tarkoitettulla rikemaksulla ja 3 §:n 1 momentin 9 c) kohdassa tarkoitettulla seuraamusmaksulla sanktioitu laiminlyönti tai rikkomus kohdistuisi muihin kuin rikoslain 46 luvun säännöstelyrikosten tunnusmerkistöissä tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisen menettelyihin, joten ne bis in idem –vaikutusta ei syntyisi.

Esityksessä ehdotetun rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momentin ja Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momentin yhtenäistäminen niin, että jatkuvan rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta vanhenemisaika olisi kymmenen vuotta vastaavasti kuten kertaluonteisessa rikkomuksessa tai laiminlyönnissä, katsottaisiin olevan oikeasuhtainen.

Hallituksen esityksessä esitetyt muutokset ovat sopusoinnussa perustuslain kanssa ja ne voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella esitetään, että eduskunta hyväksyisi laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 236/2021 vp) 1. ja 2. lakiehdotuksen tässä täydentävässä esityksessä ehdotetulla tavalla muutettuina.

Lakiehdotukset

1.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 3 §:n 2 momentti,

muutetaan 1 luvun 2 §:n 1 momentin 11 kohta, 4 §:n 1 momentin 10 kohdan e alakohta, 11 kohdan johdantokappale ja i alakohta sekä 19 kohta, 2 luvun otsikko, 2 §:n 4 momentti ja 3 §:n otsikko, 3 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, 3 §:n 2 momentin 2 kohta, 4 §:n 3 momentti, 8 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 13 §:n 3 ja 4 momentti, 4 luvun 1 §:n 1 momentti, 7 luvun 1 §:n 4 momentti, 8 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, 3 §:n 1 momentin 4 kohta, 4 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 momentti sekä 9 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 5 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan johdantokappale ja 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 573/2019, 1 luvun 4 §:n 1 momentin 19 kohta ja 3 luvun 8 §:n 1 momentti laissa 376/2021, 3 luvun 13 §:n 3 momentti osaksi laissa 573/2019 sekä 4 luvun 1 §:n 1 momentti ja 9 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 406/2018, sekä

lisätään 1 luvun 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1089/2017, 573/2019, 284/2021, 376/2021 ja 600/2021, uusi 20 kohta, 3 lukuun uusi 3 a ja 16 §, 7 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—5 momentti siirtyvät 3—6 momentiksi, 8 luvun 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 573/2019, uusi 9 c kohta ja 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 573/2019, uusi 9 c kohta sekä 8 lukuun uusi 5 a § ja 9 lukuun uusi 3 b § seuraavasti:

3 luku

Asiakkaan tunteminen

16 §

Pakotesäätelyn ja jäädäyttämispäätösten noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen

Ilmoitusvelvollisella tulee olla osana tässä luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimia tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa niitä velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliselle seuraa:

1) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annetuista asetuksista ja eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain (659/1967) 1 §:ssä ja 2 a §:n 1 momentissa tarkoitetuista valtioneuvoston asetuksista (*pakotesäätely*); sekä

2) 1 kohdassa mainitun lain 2 b §:n nojalla ja varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla annetuista päätöksistä (*jäädyttämispäätökset*).

8 luku

Hallinnolliset seuraamukset

1 §

Rikemaksu

Valvontaviranomainen määrää rikemaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetylle ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun veloitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesäntelyä ja jäädyttämispäätöksiä;

3 §

Seuraamusmaksu

Valvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetylle ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti:

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun veloitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesäntelyä ja jäädyttämispäätöksiä;

4 §

Luotto- tai rahoituslaitokselle määrättävän seuraamusmaksun suuruus

Finanssivalvonnan määräämä seuraamusmaksu saa olla enintään joko kymmenen prosenttia luotto- tai rahoituslaitoksen seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai viisi miljoonaa euroa, sen mukaan kumpi on suurempi. Jos luotto- tai rahoituslaitos on osa konsernia, liikevaihdolla tarkoitetaan konsernin ylimmän emoyrityksen konsernitilinpäätöksen mukaista seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihtoa. Jos tilinpäätös ei ole seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut, seuraamusmaksu on määrättävä sitä edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisesta liikevaihdosta. Jos luotto- tai rahoituslaitos on vasta aloittanut toimintansa eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto on arvioitava muun saatavan selvityksen perusteella.

5 a §

Hallinnollisen seuraamuksen määrääminen yritysjärjestelytilanteessa

Rikemaksu, julkinen varoitus tai seuraamusmaksu saadaan määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena.

7 §

Hallinnollisen seuraamuksen määräämisoikeuden vanhentuminen

Valvontaviranomainen ei saa määrätä seuraamusmaksua eikä aluehallintovirasto saa asianajajajayhdistyksen tekemän esityksen johdosta määrätä seuraamusmaksua, jos päätöstä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohta, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta ja 13 § tulevat kuitenkin vasta voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2024.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn tekoon tai laiminlyöntiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 §:n 2 momentin 5 kohta, 20 b §:n 3 momentin 3 kohta ja 42 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 20 b §:n 3 momentin 3 kohta laissa 402/2018 ja 42 a §:n 2 momentti laissa 1071/2017, seuraavasti:

3 §

Tehtävät

Laissa erikseen säädettyjen tehtäviensä toteuttamiseksi Finanssivalvonta:

5) valvoo, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia (444/2017) sekä sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä;

20 b §

Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta

Finanssivalvonnalla on oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tarpeen:

3) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi;

42 a §

Hallinnollisten seuraamusten määräämisoikeuden vanhentuminen

Finanssivalvonta ei saa määrätä seuraamusmaksua, jos sitä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn tekoon tai laiminlyöntiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 19.01.2023

Pääministeri

Sanna Marin

Valtiovarainministeri Annika Saarikko

1.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

kumotaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 3 §:n 2 momentti,

muutetaan 1 luvun 2 §:n 1 momentin 11 kohta, 4 §:n 1 momentin 10 kohdan e alakohta, 11 kohdan johdantokappale ja i alakohta sekä 19 kohta, 2 luvun otsikko, 2 §:n 4 momentti ja 3 §:n otsikko, 3 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, 3 §:n 2 momentin 2 kohta, 4 §:n 3 momentti, 8 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 13 §:n 3 ja 4 momentti, 4 luvun 1 §:n 1 momentti, 7 luvun 1 §:n 4 momentti, 8 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, 3 §:n 1 momentin 4 kohta, 4 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 momentti sekä 9 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 5 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan johdantokappale ja 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 573/2019, 1 luvun 4 §:n 1 momentin 19 kohta ja 3 luvun 8 §:n 1 momentti laissa 376/2021, 3 luvun 13 §:n 3 momentti osaksi laissa 573/2019 sekä 4 luvun 1 §:n 1 momentti ja 9 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 406/2018, sekä

lisätään 1 luvun 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1089/2017, 573/2019, 284/2021, 376/2021 ja 600/2021, uusi 20 kohta, 3 lukuun uusi 3 a ja 16 §, 7 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—5 momentti siirtyvät 3—6 momentiksi, 8 luvun 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 573/2019, uusi 9 c kohta ja 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 573/2019, uusi 9 c kohta sekä 8 lukuun uusi 5 a § ja 9 lukuun uusi 3 b § seuraavasti:

Alkuperäinen ehdotus

Täydentävä ehdotus

3 luku

3 luku

Asiakkaan tunteminen

Asiakkaan tunteminen

16 §

16 §

Varojen jäädyttämiseen liittyvä asiakkaan tunteminen

Pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen

Ilmoitusvelvollisen on aina asiakassuhdetta perustettaessa ja asiakassuhteen jatkuvassa seurannassa sekä 2 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ennen kuin yksittäinen liiketoimi suoritetaan varmistuttava siitä, onko asiakas eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja

Ilmoitusvelvollisella tulee olla osana tässä luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimia tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa niitä velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliselle seuraa:

Alkuperäinen ehdotus

Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain (659/1967) 2 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa Euroopan unionin asetuksissa tai varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetussa laissa (325/2013) säädetyn varojen jäädyttämisen kohteena.

Jos ilmoitusvelvollinen asiakassuhteen jatkuksessa seurannassa toteaa asiakkaansa olevan 1 momentissa tarkoitetun varojen jäädyttämisen kohteena, asiakassuhteeseen sovelletaan vastaavasti mainitussa momentissa tarkoitetun asetuksen tai varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain asiaa koskevia säännöksiä. Ilmoitusvelvollisen on lisäksi toimitettava tarvittavat tiedot ulosottomiehelle eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain 2 b §:n 3 momentin ja varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain 14 §:n mukaisesti.

Täydentävä ehdotus

1) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annetuista asetuksista ja eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain (659/1967) 1 §:ssä ja 2 a §:n 1 momentissa tarkoitetuista valtioneuvoston asetuksista (**pakotesäätely**); sekä

2) 1 kohdassa mainitun lain 2 b §:n nojalla ja varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla annetuista päätöksistä (**jäädyttämispäätökset**).

8 luku

Hallinnolliset seuraamukset

1§

Rikemaksu

Valvontaviranomainen määrää rikemaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetylle ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen *tuntea asiakas varojen jäädyttämiseen liittyen*;

8 luku

Hallinnolliset seuraamukset

1§

Rikemaksu

Valvontaviranomainen määrää rikemaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetylle ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen *varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen*

Alkuperäinen ehdotus

Täydentävä ehdotus

noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesäätelyä ja jäädyttämispäätöksiä;

3 §

3 §

Seuraamusmaksu

Seuraamusmaksu

Valvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyille ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinoharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti:

Valvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyille ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinoharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti:

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen *tuntea asiakas varojen jäädyttämiseen liittyen*;

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen *varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesäätelyä ja jäädyttämispäätöksiä*;

4§

Luotto- tai rahoituslaitokselle määrättävän seuraamusmaksun suuruus

Finanssivalvonnan määräämä seuraamusmaksu saa olla enintään joko kymmenen prosenttia luotto- tai rahoituslaitoksen seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai viisi miljoonaa euroa, sen mukaan kumpi on suurempi. Jos luotto- tai rahoituslaitos on osa konsernia, liikevaihdolla tarkoitetaan konsernin ylimmän emoyrityksen konsernitilinpäätöksen mukaista seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihtoa. Jos tilinpäätös ei ole seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut, seuraamusmaksu on määrättävä sitä edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisesta liikevaihdosta. Jos luotto- tai rahoituslaitos on vasta aloittanut toimintansa eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto on arvioitava muun saatavan selvityksen perusteella.

Alkuperäinen ehdotus

Täydentävä ehdotus

5 a §

***Hallinnollisen seuraamuksen määrääminen
yritysjärjestelytilanteessa***

Rikemaksu, julkinen varoitus tai seuraamusmaksu saadaan määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena.

7 §

***Hallinnollisen seuraamuksen määräämisoi-
keuden vanhentuminen***

Valvontaviranomainen ei saa määrätä seuraamusmaksua eikä aluehallintovirasto saa asianajajayhdistyksen tekemän esityksen johdosta määrätä seuraamusmaksua, jos päätöstä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohhta, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta ja 13 § tulevat kuitenkin vasta voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2024.

*Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn te-
koon tai laiminlyöntiin sovelletaan tämän lain
voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.*

1.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

kumotaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 3 §:n 2 momentti,

muutetaan 1 luvun 2 §:n 1 momentin 11 kohta, 4 §:n 1 momentin 10 kohdan e alakohta, 11 kohdan johdantokappale ja i alakohta sekä 19 kohta, 2 luvun otsikko, 2 §:n 4 momentti ja 3 §:n otsikko, 3 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, 3 §:n 2 momentin 2 kohta, 4 §:n 3 momentti, 8 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 13 §:n 3 ja 4 momentti, 4 luvun 1 §:n 1 momentti, 7 luvun 1 §:n 4 momentti, 8 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, 3 §:n 1 momentin 4 kohta, 4 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 momentti sekä 9 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 5 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan johdantokappale ja 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 573/2019, 1 luvun 4 §:n 1 momentin 19 kohta ja 3 luvun 8 §:n 1 momentti laissa 376/2021, 3 luvun 13 §:n 3 momentti osaksi laissa 573/2019 sekä 4 luvun 1 §:n 1 momentti ja 9 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 406/2018, sekä

lisätään 1 luvun 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1089/2017, 573/2019, 284/2021, 376/2021 ja 600/2021, uusi 20 kohta, 3 lukuun uusi 3 a ja 16 §, 7 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—5 momentti siirtyvät 3—6 momentiksi, 8 luvun 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 573/2019, uusi 9 c kohta ja 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 573/2019, uusi 9 c kohta sekä 8 lukuun uusi 5 a § ja 9 lukuun uusi 3 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Täydentävä ehdotus

3 luku

3 luku

Asiakkaan tunteminen

Asiakkaan tunteminen

16 §

uusi 16 §

Pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen

Ilmoitusvelvollisella tulee olla osana tässä luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimia tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa niitä velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliselle seuraa:

1) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annetuista asetuksista ja eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun

lain (659/1967) 1 §:ssä ja 2 a §:n 1 momentissa tarkoitetuista valtioneuvoston asetuksista (**pakotesääntely**); sekä

2) 1 kohdassa mainitun lain 2 b §:n nojalla ja varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla annetuista päätöksistä (**jäädyttämispäätökset**).

8 luku

Hallinnolliset seuraamukset

1 §

Rikemaksu

Valvontaviranomainen määrää rikemaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyille ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

uusi 9 c)

3 §

Seuraamusmaksu

Valvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyille ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti:

uusi 9 c)

8 luku

Hallinnolliset seuraamukset

1 §

Rikemaksu

Valvontaviranomainen määrää rikemaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyille ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesääntelyä ja jäädyttämispäätöksiä;

3 §

Seuraamusmaksu

Valvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyille ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti:

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen varmistaa tehokkailla

toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesäntelyä ja jäädyttämis päätöksiä;

4 §

Luotto- tai rahoituslaitokselle määrättävän seuraamusmaksun suuruus

Finanssivalvonnan määräämä seuraamusmaksu saa olla enintään joko kymmenen prosenttia luotto- tai rahoituslaitoksen *tekoa tai laiminlyöntiä* edeltävän vuoden liikevaihdosta tai viisi miljoonaa euroa, sen mukaan kumpi on suurempi. Jos luotto- tai rahoituslaitos on osa konsernia, liikevaihdolla tarkoitetaan konsernin ylimmän emoyrityksen konsernitilinpäätöksen mukaista liikevaihtoa. Jos tilinpäätös ei ole seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut, seuraamusmaksu on määrättävä sitä edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisesta liikevaihdosta. Jos luotto- tai rahoituslaitos on vasta aloittanut toimintansa eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto on arvioitava muun saatavan selvityksen perusteella.

uusi 5 a §

7 §

*Hallinnollisen seuraamuksen määräämisoi-
keuden vanhentuminen*

4 §

Luotto- tai rahoituslaitokselle määrättävän seuraamusmaksun suuruus

Finanssivalvonnan määräämä seuraamusmaksu saa olla enintään joko kymmenen prosenttia luotto- tai rahoituslaitoksen *seuraamusmaksun määräämistä* edeltävän vuoden liikevaihdosta tai viisi miljoonaa euroa, sen mukaan kumpi on suurempi. Jos luotto- tai rahoituslaitos on osa konsernia, liikevaihdolla tarkoitetaan konsernin ylimmän emoyrityksen konsernitilinpäätöksen mukaista *seuraamusmaksun määräämistä edeltävän* vuoden liikevaihtoa. Jos tilinpäätös ei ole seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut, seuraamusmaksu on määrättävä sitä edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisesta liikevaihdosta. Jos luotto- tai rahoituslaitos on vasta aloittanut toimintansa eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto on arvioitava muun saatavan selvityksen perusteella.

5 a §

***Hallinnollisen seuraamuksen määrääminen
yritysjärjestelytilanteessa***

Rikemaksu, julkinen varoitus tai seuraamusmaksu saadaan määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena.

7 §

*Hallinnollisen seuraamuksen määräämisoi-
keuden vanhentuminen*

Voimassa oleva laki

Valvontaviranomainen ei saa määrätä seuraamusmaksua eikä aluehallintovirasto saa asianajajayhdistyksen tekemän esityksen johdosta määrätä seuraamusmaksua, jos päätöstä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta *viiden* vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

Täydentävä ehdotus

Valvontaviranomainen ei saa määrätä seuraamusmaksua eikä aluehallintovirasto saa asianajajayhdistyksen tekemän esityksen johdosta määrätä seuraamusmaksua, jos päätöstä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta *kymmenen* vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohhta, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta ja 13 § tulevat kuitenkin vasta voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2024.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn tekkoon tai laiminlyöntiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:
muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 §:n 2 momentin 5 kohta, 20 b §:n 3 momentin 3 kohta ja 42 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 20 b §:n 3 momentin 3 kohta laissa 402/2018 ja 42 a §:n 2 momentti laeissa 611/2014 ja 1071/2017, seuraavasti:

Alkuperäinen ehdotus

3 §

Tehtävät

Täydentävä ehdotus

3§

Tehtävät

Alkuperäinen ehdotus

Laissa erikseen säädettyjen tehtäviensä toteuttamiseksi Finanssivalvonta:

5) valvoo, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat niitä koskevia säännöksiä ja määräyksiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämiseksi annetun lain (659/1967) 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja Euroopan unionin asetuksia, jäljempänä pakoteasetukset, sekä päätöksiä, jotka on annettu varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla;

20 b §

Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta

Finanssivalvonnalla on oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot, jos ne ovat tarpeen:

3) rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämiseksi tai pakoteasetusten ja varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain nojalla annettujen päätösten noudattamiseksi;

Täydentävä ehdotus

Laissa erikseen säädettyjen tehtäviensä toteuttamiseksi Finanssivalvonta:

5) valvoo, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia (444/2017) sekä sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä;

20 b §

Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta

Finanssivalvonnalla on oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot, jos ne ovat tarpeen:

3) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettun valvontatehtävän suorittamiseksi;

42 a §

*Hallinnollisten seuraamusten määräämisoi-
keuden vanhentuminen*

Finanssivalvonta ei saa määrätä seuraamusmaksua, jos sitä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

Alkuperäinen ehdotus

Täydentävä ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

*Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn te-
koon tai laiminlyöntiin sovelletaan tämän lain
voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.*

2.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 §:n 2 momentin 5 kohta, 20 b §:n 3 momentin 3 kohta ja 42 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 20 b §:n 3 momentin 3 kohta laissa 402/2018 ja 42 a §:n 2 momentti laeissa 611/2014 ja 1071/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Täydentävä ehdotus

3§

3 §

Tehtävät

Tehtävät

5) valvoo, että finanssimarkkinoilla toimi-
vat noudattavat *niitä koskevia* säännöksiä ja
määräyksiä *rahanpesun ja terrorismin rahoi-
tuksen estämisestä ja selvittämisestä*;

5) valvoo, että finanssimarkkinoilla toimi-
vat noudattavat rahanpesun ja terrorismin ra-
hoittamisen estämisestä *annettua lakia
(444/2017) sekä sen nojalla annettuja* sään-
nöksiä ja määräyksiä;

20 b §

20 b §

*Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja jul-
kista tehtävää hoitavalta*

*Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja jul-
kista tehtävää hoitavalta*

Finanssivalvonnalla on oikeus saada 1 ja 2
momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tar-
peen:

Finanssivalvonnalla on oikeus saada 1 ja 2
momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tar-
peen:

Voimassa oleva laki

Täydentävä ehdotus

3) rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämiseksi;

3) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi;

42 a §

42 a §

*Hallinnollisten seuraamusten määräämisoi-
keuden vanhentuminen*

*Hallinnollisten seuraamusten määräämisoi-
keuden vanhentuminen*

Finanssivalvonta ei saa määrätä seuraamusmaksua, jos sitä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

Finanssivalvonta ei saa määrätä seuraamusmaksua, jos sitä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

*Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn te-
koon tai laiminlyöntiin sovelletaan tämän lain
voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.*